

За да анализира как мерките за равенство между половете могат да допринесат за икономически растеж в ЕС, Европейският институт за равенство между половете (EIGE) проучи въздействието от намаляване на неравенствата между половете в области, които са важни от макроикономическа гледна точка: образование в областта на НТИМ (наука, технологии, инженерство и математика), активност на пазара на труда и заплащане. Институтът разгледа също демографските промени, които ще настъпят, след като намалят разликите по пол.

Проучването на икономическите ползи от равенството между половете е първото от този вид, което използва надежден иконометричен модел за оценка на широк набор от макроикономически ползи от равенството между половете на равнището на ЕС.

Общите резултати показват, че подобренията в равенството между половете ще доведат до:

- голям ръст на броя на работните места, което ще бъде от полза както за жените, така и за мъжете;
- до 10,5 милиона допълнителни работни места до 2050 г., много от които ще бъдат заети от жени;
- силно положително въздействие върху БВП на глава от населението, нарастващо във времето;
- ръст на БВП на ЕС на глава от населението почти до 10 % до 2050 г.

Подобренията в равенството между половете гарантират икономически растеж

Проучването предоставя убедителни доказателства за силните, положителни и нарастващи ползи от равенството между половете за икономическия растеж. Положителното въздействие до голяма степен може да се обясни с отстраняване на някои от структурните слабости на икономиката на ЕС, установени в стратегията „Европа 2020“, а именно, че подобренията в равенството между половете ще помогне за преодоляване на проблемите със заетостта, производителността на труда и застаряващото население.

Проучването показва, че равенството между половете в една област, например в образованието, оказва влияние върху други области, например върху заетостта. Подобни влияния могат да доведат до едновременно подобряване в образованието на жените (повече жени, изучаващи НТИМ), подобряване в равнищата на активност на жените на пазара на труда и повишаване на възнагражденията на жените. Следователно действията целокупно по различните аспекти на неравенството между половете по всяка вероятност ще имат по-положително въздействие от действията по всеки от аспектите на това неравенство поотделно.

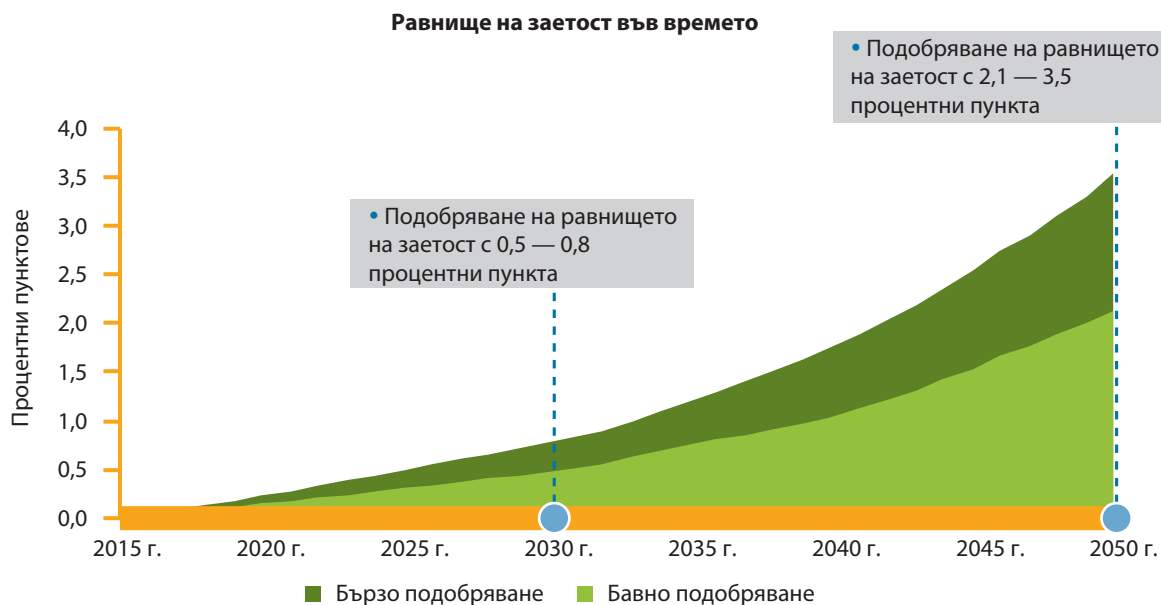
По-добрата равнопоставеност на половете ще доведе до голям ръст на броя на работните места, което ще бъде от полза както за жените, така и за мъжете.

По-високи равнища на заетост и повече работни места

Ако равенството между половете се подобри значително, равнището на заетост в ЕС през 2050 г. ще достигне почти 80 % спрямо 76 % при липсата на такива подобрения. Проучването показва, че още през 2030 г. равнището на заетост в ЕС ще достигне 72,6 %. Резултатите сочат, че през 2050 г. ще има от 6,3 до 10,5 милиона допълнителни работни места в резултат на подобрения в равенството между половете, постигнати чрез премахване на половата сегрегация в избора на образование и по-голямо участие на жените в областта на НТИМ. Около 70 % от тези работни места ще

Фигура 1. Ефект от подобренията в равенството между половете за заетостта

Ръст на работните места (бързо подобряване)

Ръст на работните места (бавно подобряване)

бъдат заети от жени. Това отговаря приблизително на увеличаване на заетостта в ЕС с общия брой на работните места в средна по размер европейска държава като Нидерландия. Допълнителните работни места ще допринесат за намаляване на разликата по пол в заетостта.

За да се постигне това положително въздействие, е важно да се отстрани една от основните причини за неравенствата между половете: неравномерното разпределение на задълженията за полагане на неплатени грижи между жените и мъжете. Промяната ще настъпи, ако държавите членки премахнат бариерите пред участието на жените в пазара на труда чрез въвеждане на мерки, като:

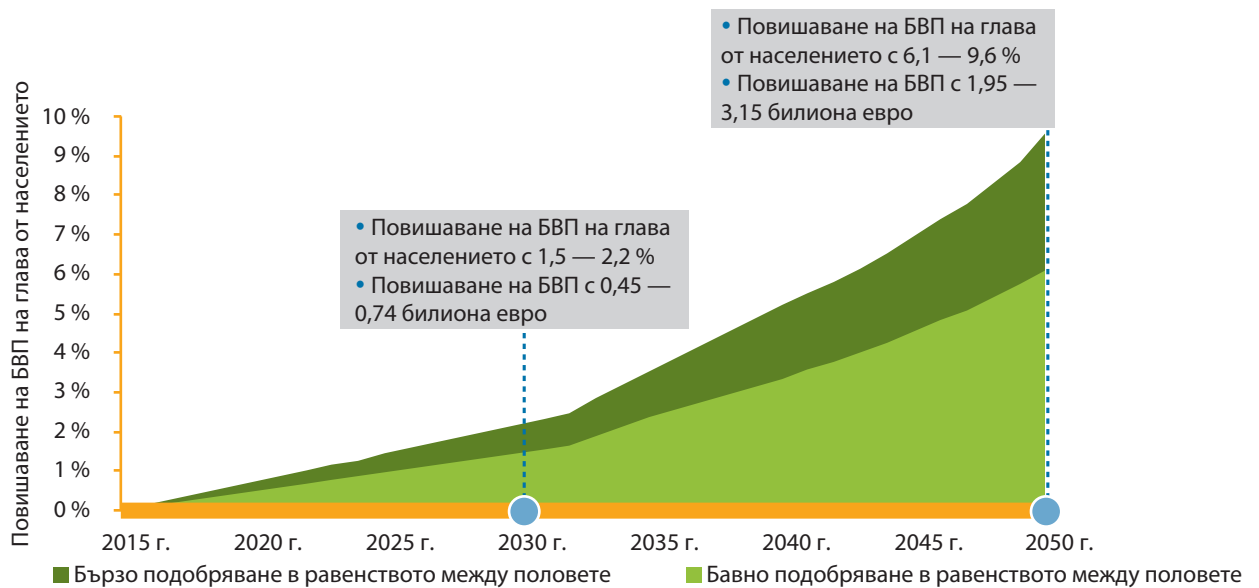
- инициативи за подобряване на равновесието между професионалния и личния живот за родителите/лицата, полагащи грижи;
- по-добър достъп до качествени детски заведения на достъпни цени;
- гъвкави работни договорености, съобразени с нуждите на семействата;

- насърчаване ползването на схеми за гъвкаво работно време както от жените, така и от мъжете.

Държавите — членки на ЕС, следва също да полагат усилия за премахване на разликите в заплащането на жените и мъжете, тъй като работните места с по-висока заплата е по-вероятно да привлекат жените на пазара на труда, отколкото нископлатените длъжности. Също така по-високите заплати е по-вероятно да помогнат на жените да се отърват от бедността и да намалят разликата в пенсиите между жените и мъжете (EIGE 2016 г.).

Като цяло, допълнителните работни места за жените са изключително важни, тъй като вероятно ще допринесат за приобщаващ икономически растеж чрез намаляване на бедността — един от основните приоритети на стратегията „Европа 2020“. В неотдавнашно проучване на EIGE за жените и бедността е установено, че жените по принцип са по-често засегнати от бедност в сравнение с мъжете поради по-лошите перспективи за заетост (EIGE 2016 г.). Оттук следва, че заетостта намалява риска от бедност за жените.

Фигура 2. Последници от подобрената равнопоставеност на половете за БВП на глава от населението

Увеличен БВП

Равенството между половете оказва силно положително въздействие върху БВП, нарастващо във времето.

БВП на глава от населението се повишава, когато се подобрява равенството между половете. Резултатите показват, че в ЕС ще има ръст до 2 % в средносрочен план (2030 г.) и до 10 % в дългосрочен план (2050 г.). Това означава възможен ръст от 1,95 — 3,15 блн. евро на общия БВП на глава от населението до 2050 г. Ако ЕС действа незабавно и насърчи мерките за равенството между половете ⁽¹⁾ в области като образование по НТИМ, активност на пазара на труда и заплащане, обществата ще могат да се възползват от пълния потенциал на жените. Освен това подобрената равнопоставеност на половете може да допринесе съществено за

(1) Мерките за равенство между половете, които вероятно ще доведат до по-голям брой жени, завършващи специалностите НТИМ, са например премахване на половите стереотипи в образованието, повишаване на осведомеността и популяризиране на НТИМ сред момичета и жени, както и професионално ориентиране, насърчаващо момичетата да обмислят следване в областите, доминирани от мъже и момчета, вместо в областите, доминирани от жени. Мерките за равенство между половете, които могат да намалят разликите по пол на пазара на труда, включват, наред с другото, предоставяне на грижи за децата и други грижи, насърчаване и подкрепа на договорености за работа на непълно и гъвкаво работно време, правни разпоредби и политики за равно заплащане и равностойни условия на труд, премахване на половата сегрегация в различните отрасли и професии, намаляване на броя на прекъсванията в професионалното развитие на жените и насърчаване на заемането на ръководни позиции от жени.

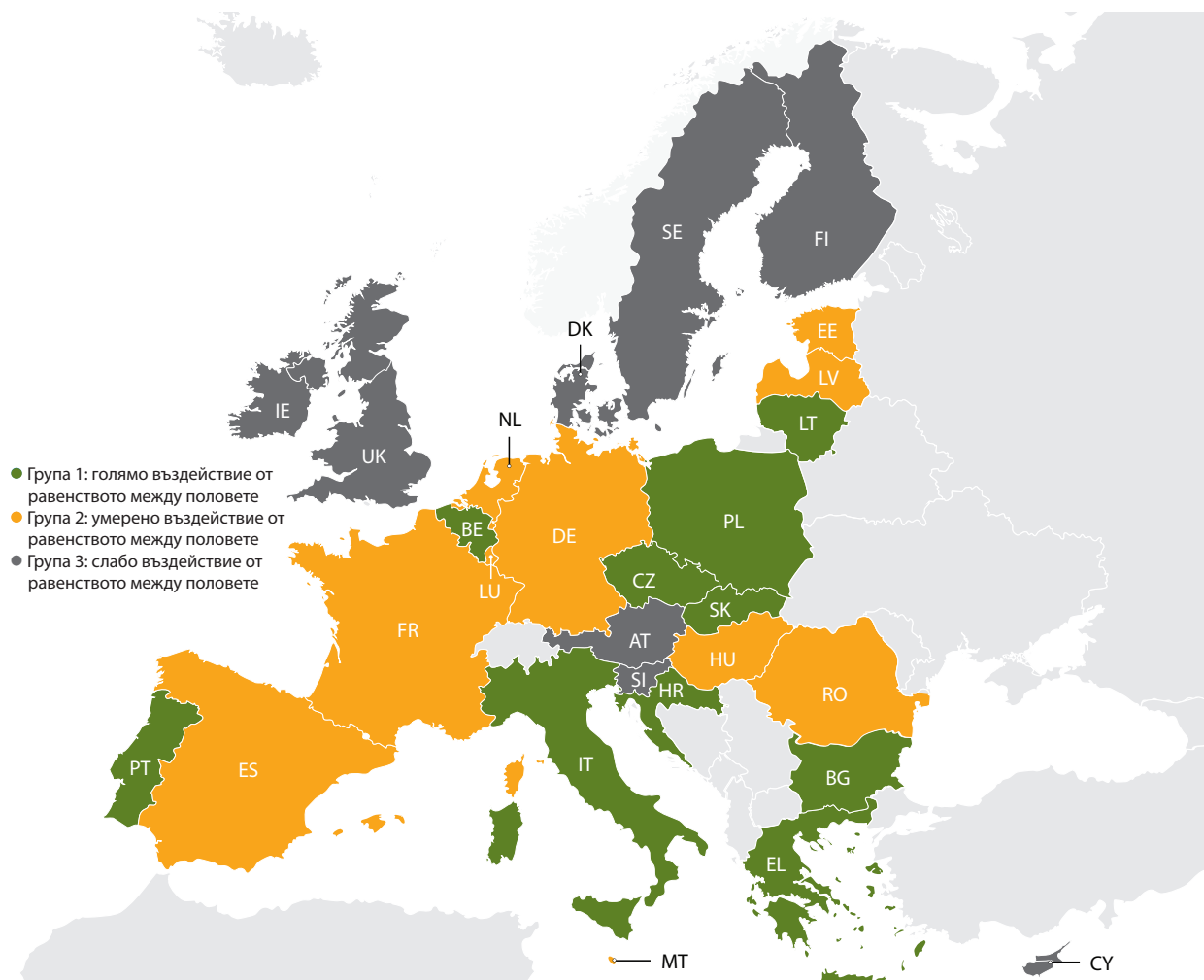
интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж, по-специално в резултат на допълнителни работни места в сектора на НТИМ, заети от жени.

Справяне с проблемите на застаряващото население в ЕС

Подобрената равнопоставеност на половете в образованието, участието в пазара на труда и по-балансираното разпределение между жените и мъжете на неплатената работа, свързана с полагаането на грижи, може да доведе до увеличаване на раждаемостта според констатациите от неотдавнашно проучване в тази област. В проучването е изчислено, че раждаемостта ще нарасне с 0 — 8 % до 2030 г. По-високата раждаемост на свой ред води до увеличаване на населението и предлагането на работна ръка в дългосрочен план. В проучването са изложени ползите от такова развитие в дългосрочен план. Очаква се до 2050 г. увеличената раждаемост да доведе до ръст в заетостта от 2,5 милиона души. Подобрената заетост е изключително важна с оглед на настоящите демографски прогнози за ЕС, които предричат значителен ръст на броя на по-възрастните хора, неактивни на пазара на труда (стратегия „Европа 2020“).

Фигура 3: Въздействие от равенството между половете: разлики между държавите членки в БВП през 2030 г.

Повишаване на конкурентоспособността

В дългосрочен план подобренията на равнопоставеността на половете може да повиши конкурентоспособността на икономиката на ЕС.

Мерките за равенство между половете могат да доведат до увеличаване на производствената мощност на икономиката и до по-ниски цени. При такова развитие ЕС ще може да произвежда повече стоки и услуги на своята територия и да стане по-конкурентоспособен на международните пазари. Това ще доведе до подобрения в търговския баланс, като през 2050 г. износът на ЕС ще се увеличи с 1,6 — 2,3 %, а вносите ще намалее с 0,4 — 0,7 %. По този начин, в съответствие със стратегията „Европа 2020“, международната търговия ще продължи да бъде един от основните движещи фактори за растежа в ЕС. Освен това по-високите равнища

на растеж на БВП могат да доведат до допълнителни частни инвестиции от предприятията, тъй като последните предпочитат да инвестират на базата на очаквани ползи. Резултатите от проучването показват, че до 2050 г. ще има ръст на инвестициите в ЕС.

Ползите ще бъдат по-големи за държавите, в които принципът на равенство между половете е по-застъпен

Очакваното въздействие на увеличената равнопоставеност на половете се различава съществено в отделните държави членки в зависимост от настоящото равнище на постигнато равенство. Резултатите са като цяло много положителни, като за някои държави ръстът на БВП е с около 4 %, а в други надхвърля 10 %.

Най-значителното въздействие обикновено е в държавите, където равенството между половете не е приоритетна задача. Проучването показва, че тези държави ще спечелят много, ако включат равенството между половете в дневния си ред ^(?).

Държавите членки, които понастоящем прилагат ограничени мерки за равенство между половете, печелят най-много от премахването на разликите по пол.

Държавите, в които има много възможности за подобрения, могат да постигнат съществени икономически подобрения в резултат на повече равенство между половете. Средно, увеличената равнопоставеност на половете в тези държави се очаква да доведе до ръст на БВП с около 12 % до 2050 г. Това подчертава обхват за съществени подобрения в равенството между половете, а на свой ред то може да доведе до значителни икономически ползи. Държавите с най-добри показатели в областта на равенството между половете вече са постигнали добри равнища на равенство и поради това вече се ползват от свързаните с това икономически ползи. Същевременно подобренията в равенството между половете могат да генерират допълнителни икономически ползи, често достигащи близо 4 % от БВП, дори в тези държави.

Равенството между половете в ЕС: нови развития в областта на политиките

Равенството между половете е дългосрочен ангажимент на Европейския съюз. Преди шестдесет години принципът „равно заплащане за равен труд“ стана част от Римския договор, а равенството между жените и мъжете се превърна в една от основополагащите ценности на Европейския съюз. Днес целта на политиките на ЕС за премахване на неравенствата между половете на пазара на труда продължава да бъде увеличаване на участието на жените, свеждане на разликите по пол в заплащането до минимум и възможност жените и мъжете да намерят по-добър баланс между работата, личния и семейния живот.

Засилване на равенството между половете: петте приоритетни области на ЕС

1. Увеличаване на участието на жените в пазара на труда и икономическа независимост в равна степен.
2. Намаляване на разликите в заплащането, доходите и пенсиите на жените и мъжете и по този начин борба срещу бедността сред жените.
3. Насърчаване на равенството между половете в процеса на вземане на решения.
4. Борба срещу свързаното с пола насилие, защита и подкрепа на жертвите.
5. Насърчаване на равенството между половете и правата на жените в целия свят (Европейска комисия, 2015b).

Настоящата рамка за политиката по отношение на равенството между половете се основава на стратегическия ангажимент за равенство между жените и мъжете през 2016 — 2019 г., който беше публикуван като последващо действие по стратегията на Комисията за равенство между жените и мъжете (2010 — 2015 г.). Целите на стратегическия ангажимент са насочени към пет приоритетни области и целят включването на аспект на равенството между половете във всички политики на ЕС и всички програми на ЕС за финансиране. Освен това Европейският пакт за равенство между половете за периода 2011 — 2020 г. представлява по-емане на ясно задължение за насърчаване на равенството между половете на територията на ЕС.

С оглед постигането на целевите показатели на „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, интегрирането на принципа за равенство между половете в основните области на политиката, например образование, участие в пазара на труда и заплащане, е от решаващо значение.

^(?) Групирането на държавите членки е извършено въз основа на индекса на EIGE за равенството между половете.

Дали „Европа 2020“ е една пропусната възможност?

„Европа 2020“: разлики по пол в образованието, участието в пазара на труда, заплащането и задълженията за полагане на грижи

- Жените продължават да бъдат по-слабо представени в сектора на НТИМ. В тези области 75 % от студентите са мъже.
- Средностатистическата разлика по пол за заетостта в ЕС е 11,6 %, като тя нараства с броя на децата в домакинството.
- Непропорционално високият дял на жените, работещи на непълно работно време, оказва влияние не само върху участието им в пазара на труда, но и върху риска от бедност или социално изключване, на който са изложени (през 2015 г. средно 32,1 % от жените са работили на непълно работно време спрямо 8,9 % при мъжете).
- Делът на жените, работещи на непълно работно време, също нараства заедно с броя на децата им. 39 % от жените в ЕС-28 съобщават, че основната причина да не търсят работа е „грижи за деца или недееспособни възрастни“, като при мъжете този дял е само 4 %.
- Жените печелят с 16,1 % по-малко от мъжете средно за ЕС, което означава, че те трябва да работят около 40 дни повече годишно (или до края на февруари), за да получат също толкова, колкото мъжете са получили до края на предходната година (Евростат, 2016а, 2016б).

В „Европа 2020“ се определя, че равенството между жените и мъжете е необходимо, за да може до 2020 г. да се постигне целевият показател за заетост от 75 % и за двата пола в ЕС на възраст от 20 до 64 години. Въпреки че водещата инициатива на ЕС „Програма за нови умения и работни места“ потвърждава необходимостта да се увеличи „приносът на жените за официалната икономика“, в стратегията „Европа 2020“ не са ясно определени всеобхватни мерки, насочени към равенството между половете.

Трайните неравенства между половете подкопават икономическите възможности на жените и засягат цялата икономика на ЕС. На политическо равнище това води до невъзможност за постигане на приобщаваща и устойчив растеж, предвиден в стратегията „Европа 2020“.

Естествено е да се заключи, че недостатъчните мерки в „Европа 2020“ по отношение на равенството между половете представляват една пропусната възможност. За да се постигне целта за интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж, ЕС трябва да подобри съществуващите и да въведе допълнителни мерки за равенство между половете.

„Европа 2020“ и след това

Мерките за равенство между половете могат да помогнат за устойчив икономически растеж

Насърчаването на по-широко участие на жените в пазара на труда и увеличаването на броя на жените, изучаващи НТИМ, по всяка вероятност ще имат съществен принос за интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж в ЕС. Проучването показва, че постигането на равенство между половете по отношение на образованието в областта на НТИМ и по отношение на пазара на труда има потенциал да подобри перспективите за растеж в ЕС в дългосрочен план. Това изисква обаче структурни промени, които са решаващи за осигуряването на устойчиво, интелигентно и приобщаващо възстановяване от последната икономическа криза. Тези промени са необходими, за да се върне икономиката на ЕС по своя възходящ път към устойчив растеж и да се избегнат рискът от трайни загуби на благосъстояние и бавните темпове на растеж.

За да се постигне устойчив икономически растеж, Европейският съюз трябва възможно най-скоро да интегрира принципа за равенство между половете.

ЕС не може да си позволи да пропусне възможностите, които ни разкриват мерките за равенство между половете. За да постигне желаното въздействие върху устойчивото социално-икономическо развитие и растежа, ЕС трябва без забавяне да въведе мерки за равенство между половете в основните области на политиката. Проучването прогнозира подобряване на равнищата на заетост още през 2020 г. и постигане на максимално въздействие върху участието в пазара на труда и БВП на глава от населението в ЕС в средносрочен (2030 г.) и дългосрочен (2050 г.) план.

Изготвените наскоро планове на Европейската комисия са стъпка в правилната посока. През август 2015 г. Европейската комисия публикува пътна карта, целяща разработване на предложение за цялостна политика за повишаване на участието на жените в пазара на труда чрез подобряване на равновесието между

професионалния и личния живот. Стремежът е да се реформират съществуващите политики по отношение на договореностите за отпуск и гъвкаво работно време, които оказват отрицателно въздействие върху заетостта, заплащането и пенсиите на жените. Нужни са също повече предложения за политики, които отчитат потенциала на интегрирането на принципа за равенство между половете (Европейска комисия, 2015а).

В резултат от поставянето на равенството между половете в центъра на действията, последващи стратегията „Европа 2020“ и други политически реформи, като европейския стълб на социалните права, икономическата система ще стане по-приобщаваща, давайки възможност на жените да разгърнат пълния си потенциал в своя полза и в полза на цялото общество. По този начин ЕС ще постигне интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж.

Източници

Европейска комисия (2015а), *Roadmap — New start to address the challenges of work-life balance faced by working families* („Пътна карта — Ново начало за справяне с предизвикателствата на равновесието между професионалния и личния живот, пред които са изправени работещите семейства“). Може да се намери на: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf

Европейска комисия (2015b), „Стратегически ангажи-мент за постигане на равенство между половете за периода 2016—2019 г.“, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург. Може да се намери на: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_bg.pdf

Европейски институт за равенство между половете (EIGE) (2016 г.), *Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU — Review of the implementation of Area A: Women and poverty of the Beijing Platform for Action* („Бедност, пол и интерсекционална неравнопоставеност в ЕС — Преглед на изпълнението на област А: Жените и бедността в Пекинската платформа за действие“), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург. Може да се намери на: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf

Европейски институт за равенство между половете (EIGE) (2015 г.), *Gender Equality Index 2015 — Measuring gender equality in the European Union 2005-2012* („Индекс за равенството между половете за 2015 г. — Измерване на равенството между половете в Европейския съюз, 2005—2012 г.“), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург. Може да се намери на: <http://eige.europa.eu/content/document/gender-equality-index-report>

Евростат (2016а), *Gender statistics* (Статистически данни по пол) Може да се намери на: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics

Евростат (2016b), *Employment statistics* (Статистически данни за заетостта) Може да се намери на: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

За проучването

Проучването относно икономическите ползи от равенството между половете е първото от този вид в ЕС. То използва надежден иконометричен модел за оценка на широк набор от макроикономически ползи от равенството между половете в редица области, като образование, активност на пазара на труда и възнаграждения.

Общите резултати показват, че повече равенство между половете ще доведе до:

- между 6,3 и 10,5 милиона допълнителни работни места през 2050 г., при което около 70 % от тях ще бъдат заети от жени;
- положителни въздействия за БВП, нарастващи във времето;
- ръст на БВП на глава от населението до близо 10 % през 2050 г.

В проучването е използван макроикономическият модел ЕЗМЕ за оценка на икономическите въздействия от подобренията в равенството между половете. ЕЗМЕ е емпиричен макроикономически модел, специално пригоден за моделни резултати на равнището на ЕС и държавите членки.

Резултатите от проучването на икономическите ползи от равенството между половете в ЕС са събрани в девет публикации:

1. Преглед на литературата: налични доказателства за социалните и икономическите ползи от равенството между половете и методологични подходи (*Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches*).
2. Общи прегледи на ЕС и държавите — членки на ЕС (*EU and EU Member State overviews*).
3. Доклад за емпиричното приложение на модела (*Report on the empirical application of the model*).
4. Как бяха събрани доказателствата: информационен документ относно теоретичната рамка и модела (*How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model*).
5. Как бяха събрани доказателствата: информационна справка за теоретичната рамка и модела.
- 6. Икономически въздействия от равенството между половете в контекста на политиката на ЕС: информационен документ.**
7. Икономически въздействия от равенството между половете: информационен документ.
8. Защо равенството между половете в образованието по НТИМ води до икономически растеж: информационен документ.
9. Защо премахването на разликите в активността на пазара на труда и заплащането на жените и мъжете води до икономически растеж: информационен документ.

Всички публикации, подробните резултати от проучването и информация за методологията могат да се намерят на уебсайта на EIGE.

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е автономен орган на Европейския съюз, създаден с цел да допринесе за насърчаването на равенството между половете. Правомощията му включват интегриране на принципа на равенство между половете в политиките на ЕС и съответните национални политики, и борбата срещу дискриминацията, основана на пола, както и повишаване на осведомеността на гражданите на ЕС относно равенството между половете.

Допълнителна информация:

Европейски институт за равенство между половете, EIGE

Gedimino pr. 16

LT-01103 Вилнюс

ЛИТВА

Тел. +370 52157444

Адрес за електронна поща:

eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu/>

ISBN 978-92-9470-000-1
doi:10.2839/517920

Служба за публикации